

NOTĂ INFORMATIVĂ CU PRIVIRE LA REFUGIAȚII ÎN VÂRSTĂ

Grup de lucru pentru dizabilități și vârstă

Forumul de Coordonare pentru Refugiați din Republica Moldova

Grupul de lucru pentru dizabilități și vârstă a fost creat în luna martie 2022 cu sprijinul Forumului de Coordonare pentru Refugiați și în cadrul Grupului de lucru pentru protecție. În grup sunt reprezentați actori umanitari, care prestează servicii specifice persoanelor cu dizabilități și persoanelor în vârstă.

INFORMAȚII DE BAZĂ

Situația de urgență din Ucraina a fost calificată drept cea mai veche criză umanitară din lume, 8,9 milioane de oameni, sau 24% din populație, având vârsta de peste 60 de ani. Refugiații în vârstă se confruntă cu bariere disproporționate în accesarea sprijinului umanitar esențial din cauza sărăciei și a accesibilității limitate la asistență, servicii și informații. Republica Moldova a fost afectată semnificativ de conflictul actual din Ucraina, din cauza căruia din februarie 2022 conform datelor din august 2023 peste 894.000 de refugiați ucraineni și 109.000 de cetățeni ai țărilor terțe caută refugiu în țară..

Conform datelor din august 2023, peste 117.000 de refugiați au decis să rămână în Republica Moldova. Conform bazei de date a UNHCR pentru asistență în numerar, peste **21% din refugiați aflați în Republica Moldova au vârsta de peste 60 de ani.**

În comparație cu alte grupuri de refugiați, persoanele cu vârsta de peste 70 de ani au mai multe șanse să fie singure, să se confrunte cu mai multe obstacole în primirea informațiilor și să se confrunte cu un risc mai mare de a nu avea bani suficienți pentru a cumpăra produse alimentare și nealimentare esențiale. Efectele războiului asupra sănătății mintale și psihosociale a persoanelor în vârstă sunt îngrijorătoare

Majoritatea refugiaților în vârstă au declarat că războiul i-a afectat emoțional din cauza separării de cei dragi, a singurătății sau izolării, a neînțelegerilor cu rudele sau prietenii și a pierderii persoanelor dragi

*„Am fost nevoită să părăsesc Cernihiv, Ucraina, cu fiica mea (38) și doi nepoți. Orașul nostru a fost unul dintre orașele care au reușit să reziste invadatorilor ruși. În fiecare zi eram bombardată, mulți oameni civili au decedat. Vă spun sincer credeam că nu vom supraviețui. Am călătorit o săptămână pentru a ajunge aici la Criuleni, unde mă simt protejată și în siguranță. Am probleme de vedere încă din copilărie. Nu am de gând să mă întorc acasă. Apartamentul meu a fost distrus de o rachetă în primele zile ale războiului. Nu am unde să mă întorc”.
(Femeie refugiată în vârstă, 65 de ani, Criuleni)*

La sfârșitul anului 2022, HelpAge International a finalizat o evaluare a refugiaților în vârstă care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova. Rezultatele au arătat că **82% din persoanele în vârstă** intervievate au **cel puțin o afecțiune de sănătate**, 51% având mai mult de una. Primele șase stări de sănătate au fost: hipertensiunea arterială; dureri articulare; probleme cu inima; probleme gastro-intestinale; diabetul; și boli respiratorii. Cele 32% din persoanele intervievate cu o afecțiune de sănătate au raportat că nu au putut obține toate medicamentele de care au nevoie.

Acest fapt este și mai important de menționat, deoarece **60% din refugiații în vârstă** din comunitate au raportat că trebuie **să adopte strategii negative de depășire**, cum ar fi utilizarea economiilor (47%), neachitarea chiriei (20%) și împrumutul de bani (16%) pentru a supraviețui în Republica Moldova.

Această notă informativă își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra situației refugiaților în vârstă din Republica Moldova și a lacunelor și nevoilor cu care se confruntă, precum și a eforturilor actuale depuse de părțile interesate umanitare pentru a aborda aceste provocări.

REZULTATELE CHEIE 2022/2023

De la începutul răspunsului, actorii umanitari au ajutat refugiații în vârstă prin diferite programe și activități, despre care au informat Forumul de Coordonare pentru Refugiați. Printre rezultatele cheie realizate **de la începutul crizei refugiaților în februarie 2022 până în iulie 2023*** raportate de organizații avem:

11.612 persoane în vârstă au beneficiat de asistență multifuncțională în numerar

6.208 refugiați în vârstă au primit truse de igienă personală

3.905 refugiați în vârstă au primit pachete de demnitate la sosirea în centrele colective

2.432 refugiați au primit truse în timpul perioadei de iarnă 2022/2023

367 refugiați în vârstă au beneficiat de Programul de transfer aerian EU+ pentru a se muta într-o altă țară a UE

700 refugiați în vârstă au beneficiat de îngrijire la domiciliu

600 refugiați în vârstă pe lună care locuiesc în centre au beneficiat de trei mese calde pe zi

497 refugiați în vârstă au primit dispozitive de asistență

*„Multe s-au schimbat, femeile și chiar copiii și-au asumat multe responsabilități. Acum am grijă de toată lumea, de mamă și de copil.”
(Femeie în vârstă refugiată ucraineană de la Călărași)*

LACUNELE ȘI NECESITĂȚILE REFUGIAȚILOR ÎN VÂRSTĂ

Principalele lacune identificate de membrii Grupului de lucru pentru dizabilități și vârstă prin diferite activități de evaluare și monitorizare sunt:

- Necesitatea sporirii disponibilității opțiunilor de **cazare accesibilă**, atât în locuințe private, cât și în centrele de cazare pentru refugiați (CRR-uri).
- Lipsa **medicamentelor** și a **serviciilor de diagnostic** pentru persoanele în vârstă cu afecțiuni cronice, care pot duce la complicații secundare și dizabilități dacă nu sunt tratate.
- Lipsa **serviciilor de reabilitare**, cum ar fi terapia fizică și ocupațională și a **dispozitivelor de asistență calitativă** pentru îmbunătățirea independenței și autonomiei persoanelor în vârstă.
- Necesitatea de a **colecta** și a **analiza date dezagregate pe sex, vârstă și dizabilitate** privind persoanele în vârstă din sistemul de evaluări și raportare a răspunsului umanitar.
- Necesitatea de a crea **canale de comunicare** corespunzătoare pentru persoanele în vârstă. Adică: vizite personale și apeluri telefonice pentru a comunica.
- Necesitatea de **spații de socializare** și activități adaptate la bărbați și femei în vârstă cu și fără dizabilități.
- Necesitatea de a asigura **neexcluderea** de către furnizorii de **servicii VBG** a refugiaților în vârstă.
- Necesitatea de a **reducere izolarea socială** a persoanelor în vârstă prin activități cu participarea lor și organizarea activităților în comunitare corespunzătoare.
- Lipsa **consultării** cu persoanele în vârstă și cu APV (asociațiile persoanelor în vârstă) pentru a asigura participarea la procesele decizionale.
- Necesitatea **monitorizării accesului persoanelor în vârstă la protecția temporară**, abordând dificultățile de înregistrare și asigurând accesul la drepturile de bază.

„Am mâncare suficientă și mă odihnesc suficient, principala mea problemă este lipsa comunității.” (Femeie de 84 de ani de la CAR Călărași)

RĂSPUNSUL REGIONAL LA CRIZA REFUGIAȚILOR DIN UCRAINA

Vaslii și Nadejda, soția sa, în vârstă de 74 de ani, au părăsit orașul lor natal Kamianske (regiunea Dnipropetrovsk) în a doua săptămână a lunii martie 2022, după invadarea orașului de către soldații ruși. După invazie cuplul și-a găsit refugiu timp de aproape trei săptămâni în subsolul casei. În această perioadă, Nadejda a suferit un atac de cord și a avut nevoie de odihnă pentru a se recupera. De îndată ce a fost posibil, au decis să plece la Bălți, în Republica Moldova, unde au lucrat în anii '80. Călătoria la Bălți în martie 2022 a fost dificilă și le-a luat două zile întregi.

Cuplul a trebuit să facă mai multe opriri pentru ca Nadejda să poată primi îngrijirile necesare. Nadejda, în afată de recuperarea după atacul de cord, suferă de diabet și hipertensiune arterială. Vasilii deseori simte dureri în picioare, dar nu s-a plâns niciodată de durerea sa. Pe lângă asistența în numerar oferită de UNHCR, primesc vouchere pentru produse alimentare și truse de igienă oferite de HelpAge. Tot acest ajutor acoperă doar parțial cheltuielile pentru alimente și produse de igienă personală.

Cu banii economisiți ei cumpără medicamentele costisitoare, de care are nevoie Nadejda, pe care anterior le primea gratuit în Ucraina, dar acum în Moldova trebuie să le cumpere. Cuplul așteaptă cu nerăbdare sfârșitul războiului și să revină acasă.

Persoane de contacte

Co-conducători ai grupului de lucru

Ludmila Malcoci, directorul Keystone Moldova, Lmalcoci@khs.org

Alberto Tonon, specialist în incluziunea persoanelor cu dizabilități OHCHR/UNHCR, Tonon@unhcr.org

Membrul grupului de lucru

Daniele Pedretti, specialist în incluziunea persoanelor în vârstă HelpAge, Daniele.Pedretti@helpage.org